

పతివ్రతా శిరోమణి సీతామాత

(సీతాష్టమి (ఫాల్గుణ బ. అష్టమి) సీతామాత జన్మదినం)

వాల్మీకి రామాయణాన్ననుసరించి సీతాదేవి ఫాల్గుణ బ. అష్టమినాడు జన్మించినట్లు తెలుస్తున్నది. ఆ కాలంలో జనక మహారాజు గొప్పవీరుడు, చక్రవర్తియేగాక అత్యున్నత ఆధ్యాత్మిక గురువు. ఆధ్యాత్మిక విద్యలో తీవ్రజిజ్ఞాస కలిగిన సాధకుల గూఢమైన ప్రశ్నలకు కూడా ఆయన సరళంగా సమాధానాలు చెప్పేవారట. ఆనాటి గురుకులాచార్యులు, ఋషులు తమ శిష్యులను ఆత్మవిద్యలోని రహస్యాలను తెలుసుకోవటానికి ఆయన వద్దకు పంపేవారు. ఆయన తీరికలేని రాచకార్యాలలో ఉండి కూడా జీవన్ముక్తునిగా జీవించిన గొప్పయోగి. అందుచేతనే ఆయనను 'విదేహు'డనేవారట. అట్టి జగద్గురువు జనకునికి జన్మించినదే మన సీతామాత.

సీతామాత జననాన్ని గురించి లోకంలో ఒక కథ ప్రచారంలో ఉంది – జనకునికి చాలాకాలం సంతానం కలగకపోతే ఆయన ఒక పెద్ద యజ్ఞం చేయ సంకల్పించారనీ, అందుకు ఆయన స్వయంగా భూమిని దున్నుచుండగా నాగలికి ఒక పెద్ద పెట్టె తగులుకొని బయట పడిందనీ, తెరచి చూడగా ఒక పాప ఉందనీ, ఆ పాపనే జనకుడు పెంచుకొని పెండ్లి చేశాడనీ...... ఒక కల్పిత కథ ప్రచారంలో ఉంది. వాల్మీకి రామాయణాన్ని సూక్ష్మంగా అధ్యయనం చేస్తే ఈ కథ సత్యం కాదని స్పష్టమౌతుంది. ఈ క్రింది శ్లోకాన్ని పరిశీలించండి –

శ్లో॥ వీర్యశుల్కేతి మే కన్యా నామ్నా సీతేతి విశ్రుతా ।
యోగిన్యాస్తనయాం తాం తు వర్ధమానాం మమాత్మజామ్ ॥

– సంపూర్ణ విశుద్ధ శ్రీమద్ వాల్మీకి రామాయణం

(బాలకాండము. 25–7)

"(నా రెండవ భార్య) యోగిని గర్భం నుండి జన్మించిన నా కన్య 'సీతా'

నామంతో ప్రసిద్ధి చెందింది. నేను ప్రతిజ్ఞ చేసినట్లుగా ఈమె వీర్యశుల్క అంటే – పరాక్రమాన్ని ప్రదర్శించి పొందదగిన కన్య. కనుక మీ శిష్యులు తమ పరాక్రమాన్ని నిరూపించుకొని పొందవచ్చు"నని జనకుడు విశ్వామిత్ర మహర్షితో అన్నాడు.

పై శ్లోకంలోను, తదుపరి శ్లోకాలలోను మమ ఆత్మజా, మమ సుతా అనే పదములు 4, 5 పర్యాయములు కనబడతాయి. శివపురాణం ఈ విషయాన్ని మరింత స్పష్టం చేస్తూ **"ధన్యా ప్రియ ద్వితీయాతు యోగినీ జనకస్య చ, తస్యా కన్యా మహాలక్ష్మీర్నామ్నా సీతా భవిష్యతి ॥"** (ప్రార్థనా ఖండం) అన్నది. వివాహ సమయంలో పురోహితులు శ్రీరాముని 35 తరాలను, సీతకు చెందిన 22 తరాలను పేర్కొంటూ జనక సుతా, జనకస్యేవ అంటూ గొప్ప వంశాలలో పుట్టిన వధూవరులున్నారు. కొన్నిచోట్ల 'ఔరస పుత్రి' యని ఉంది. ఔరసి, ఔరసుడు అనే పదములు అగ్నిసాక్షిగా పెండ్లాడిన భార్య ద్వారా కలిగిన సంతానానికే వర్తిస్తాయి. కనుక లోకప్రచలిత సీతాజనన కథను ఈ క్రింది విధంగా అర్థం చేసుకుంటే తర్కసంగతంగా ఉంటుంది.

జనక మహారాజునకు చాలాకాలం వరకు సంతానం కలుగలేదు. రెండవ భార్యగా 'యోగిని' నామం కల కన్యను పెండ్లాడినాడు. అనంతరం ఒక పర్యాయం 'సీతాయజ్ఞం' చేసిన తదుపరి యోగిని గర్భవతి అయ్యింది. ఆమెకు ఆడబిడ్డ కలిగింది. సీతాయజ్ఞానంతరం కలిగింది కనుక ఆ బిడ్డకు జనకమహారాజు 'సీతా' అని నామకరణం చేశాడు. మరికొంతకాలానికి మొదటి భార్య కూడా గర్భవతియై ఆడబిడ్డను కన్నది. ఆ రెండవ బిడ్డకు 'ఊర్మిళ' అని నామకరణం చేశాడు. సీత పెద్దబిడ్డ, ఊర్మిళ చిన్నబిడ్డ అయ్యారు. సీతాయజ్ఞం అంటే – తొలకరివానలు పడిన తరువాత రైతులు నాగళ్ళను సిద్ధం చేసుకొని పొలాలను దున్నటం ఆరంభించటం. దీనిని కొన్నిచోట్ల 'ఏరువాక పండుగ' అంటారు. సంస్కృతంలో 'సీతా' అంటే 'నాగటిచాలు'. వేదాలలో సీతా పదం కొన్నిచోట్ల కనబడుతుంది. ముఖ్యంగా అథర్వ వేదంలోని "కృషీవల సూక్తం"లో ప్రముఖంగా కనబడుతుంది. 9 మంత్రాలు గల ఆ సూక్తంలోని ఒక మంత్రం ఏమంటుందంటే –

సీతే వన్దామహే త్వార్వాచీ సుభగే భవ ।
యథా నః సుమనా అసో యథా నః సుఫలా భువః ॥

– అథర్వవేదం 3-17-8

"హే సీతే – దున్నబడిన ఓ భూమీ! నీకు మా వందనములు, ఓ సౌభాగ్యవతీ! నీవు మాకు అన్నాన్నీ, ఐశ్వర్యాన్నీ ప్రసాదించే సౌభాగ్యలక్ష్మివి. నీవు సదా మావద్దనే ఉండుము. మాపై నీ ప్రసన్నతను ప్రసరింపచేయుము. మమ్ము సిరిసంపదలతో సౌభాగ్యవంతులను చేయుము."

ఇట్టి కృషీవల సూక్తాలనుండే ఆదిమానవులకు వ్యవసాయ విద్య తెలిసింది. అది క్రమంగా వికసిస్తూ అది కృషి విజ్ఞానంగా రూపుదిద్దుకుంది. కనుకనే మన ఋషులు **"సమస్త సత్యవిద్యలకు మూలం వేదం"** అన్నారు. డార్విన్ వికాసవాదంతో మానవులు జ్ఞానవంతులయ్యారనే వారికి మాదొక ప్రశ్న – ఏ ఏ జంతువులను అనుకరించి మానవులు వ్యవసాయం నేర్చుకున్నారు?

ఇక మనం సీతామాతలోని వైశిష్ట్యాన్ని గురించి ఆలోచిద్దాము. జనక మహారాజు తనయగా ఆమెకు చిన్ననాటి నుండి మంచి సభ్యతా సంస్కారాలు అలవడ్డాయి. ఇది ఆమె పూర్వ జన్మలలో చేసుకున్న పుణ్యఫలం. గురువుల వద్ద ఆమె సామాన్య విద్యలనేగాక బ్రహ్మవిద్యను, క్షాత్రవిద్యను కూడా నేర్చుకుంది. బల పరాక్రమాలు గల క్షత్రియ యువతిగా ఎదిగింది. వారి పూర్వులు వాడిన సుదృఢమైన విల్లును వంచి నారిని బిగించగలిగింది. అది చూసిన జనకుడు "నా కన్య విద్యావంతురాలేగాక మంచి బలవంతురాలు. క్షాత్రవిద్యలు నేర్చిన క్షాత్రాణి. ఆమెకు తగిన వరునిని వెతికి వివాహం చేయవలసిన బాధ్యత నాపై ఉంది. కనుక నేను ఆమెకు స్వయంవరం ప్రకటించాలి" అనుకున్నాడు. "మా పూర్వులు వాడిన శివధనుస్సును ఎక్కుపెట్టి లక్ష్యాన్ని ఛేదించగల యువకునికే నా కన్యనిచ్చి వివాహం జరిపిస్తా"నని ప్రతిజ్ఞ చేసి స్వయంవరం ప్రకటించాడు. ఆ సందర్భంలో రామలక్ష్మణులు, "సముపస్థిత యౌవ్వనులనీ, సీతలో యౌవ్వనం నిండుగా ఉండటం గమనించిన జనకుడు" అని వాల్మీకి మహర్షి వ్రాశారు. కనుక సీతాదేవిది బాల్యవివాహం అనేవారు కాస్త ఆలోచించండి. స్త్రీలకు యౌవ్వనం 18–25 సంవత్సరాల మధ్య పూర్ణత్వాన్ని పొందుతుందనీ పురుషులకు 25–35 మధ్య అని మన ఆయుర్వేద వైద్యగ్రంథాలు చెబుతాయి. కనుక సీతారాములది బాల్యవివాహం కాదు.

సీతారాముల కళ్యాణ మహోత్సవం వాల్మీకి రామాయణం బాలకాండంలో

5వ సర్గలలో చాలా చక్కగా వర్ణింపబడింది. దయానంద మహర్షి తమ 'సంస్కారవిధి' గ్రంథంలో వ్రాసినట్లుగా వైదిక పద్ధతిలో అగ్నిహోత్ర పూర్వకంగా పాణిగ్రహణ మంగళ ప్రదక్షణాది క్రియలన్నీ జరిగాయి. కొంతకాలం తరువాత తండ్రి చేసిన వాగ్దానం నెరవేర్చటానికి శ్రీరాముడు 14 సంవత్సరాల వనవాసం చెయ్యటానికి బయలుదేరాడు. సీత తాను కూడా వెంట వస్తానన్నది. రాముడు వనవాసంలో ఉండే అనేకానేక యిబ్బందులను, కష్టాలను ఏకరువు పెట్టినా వినలేదు. నేను వీరవనితను. పులులకు, సింహాలకు భయపడేదానిని కాను. మీతో కలిసి ఉండటమే నాకు స్వర్గం. మిమ్ము విడిచివుంటే ఎన్ని రాజభోగాలున్నా నరకమే. మీరు నన్ను తీసుకువెళ్ళకుంటే విషం త్రాగి గానీ, అగ్నిలో దూకిగానీ, నదిలో పడిగానీ ప్రాణాలు విడుస్తానన్నది. దానితో చేసేదిలేక రాముడు అంగీకరించవలసి వచ్చింది. లక్ష్మణుడును అట్లే అన్నాడు. ముగ్గురూ తమ వస్త్ర ఆభూషణాదులన్నిటిని సత్పాత్రులకు దానమిచ్చి నారచీరలు, నారవస్త్రాలు ధరించి వనాలకు వెళ్ళారు.

వనాలలో ఎన్ని యిబ్బందులున్నా భర్త సాన్నిధ్యంలో సీతాదేవి సంతోషంగా గడిపింది. ఋషుల ఆశ్రమాలను, అడవి అందాలను చూసుకుంటూ ఆనందంగా గడిపింది. దురదృష్టవశాత్తు రావణాసురుడు సీతను అపహరించుకుపోతే రాముడు బేలవలె విలపించాడు. సీతయు మిక్కిలిగా దుఃఖిస్తూనే లంకలో ధైర్యంగానే గడిపింది. రావణుడు ఎంతగా భయపెట్టినా, ప్రలోభపెట్టినా లొంగలేదు. ధైర్యంగా "ఏనాటికైనా నా రాముడు వచ్చి నిన్ను సంహరించి నన్ను తీసుకుపోతా"దని ఎదిరించి చెప్పేది. సీతారాముల అన్యోన్యానురాగం తరతరాలకు ఆదర్శంగా సృష్టి ఉన్నంతకాలం నిలిచి ఉంటుంది. **"ఇహే మావిన్ద్ర సం నుద చక్రవాకేవ దంపతీ"** (అథర్వవేదం 14-2-64) - వధూవరులు చక్రవాక పక్షుల జంటవలె అన్యోన్యానురాగ బద్ధులై ఉండాలనే వేద సందేశాన్ని వారిరువురు ఆచరించి చూపించారు.

సుమారు 20 సంవత్సరాల క్రిందటి మాట. క్రొత్తగా T.V. లు వాడుకలోనికి వచ్చిన సమయంలో శ్రీ రామానంద సాగర్ గారు రామాయణాన్ని హిందీలో T.V. సీరియల్‌గా చిత్రీకరించి చూపించారు. నటీనటులు, దర్శకులు చాలా వాస్తవంగా సహజంగా ఆ చిత్రం చిత్రీకరించారు. హిందువులేకాక ఇతర మతాలవారు, నాస్తికులు కూడా దానిని ఎంతో ఆసక్తితో చూచేవారు. మిగతా

పనులన్నీ పక్కకుపెట్టి T.V.ల ముందే కూర్చునేవారు. దాంపత్యం అంటే సీతారాములవలె ఉండాలని స్త్రీలంతా కోరుకున్నారు. స్త్రీలు పతివ్రతలైనట్లే పురుషులు పత్నీవ్రతులు కావాలని ఆ విధంగా సీతారాములు జీవించి చూపించారు.

ఆ T.V. సీరియల్‌ను విదేశాలలో విదేశీయులు కూడా చాలామంది ఆసక్తితో తిలకించారు. రష్యా దేశంలో అయితే ఒక నాటక బృందం రామాయణాన్ని వారి భాషలో నాటకంగా వ్రాసుకొని ప్రదర్శించారు. ఆ ప్రదర్శనలు సంవత్సరాల కొలది చాలా పట్టణాలలో పర్యటించాయి. చూసినవారు మరల మరల చూశారు. ముఖ్యంగా అందులో రామునిగా నటించిన ఒక రష్యా దేశీయునిపై అద్భుతమైన ప్రభావాన్ని చూపించింది. ఆ నాటక బృందం ఏ పట్టణానికి వెళ్ళినా మిగతా వారంతా లాడ్జింగ్‌లలో ఉంటే తాను మాత్రం ఊరుబయట ఒక గుడారం వేసుకొని ఒక మునిగా గడిపేవాడు. సామాన్య జీవితంలో కూడా రామునివలెనే వ్యవహరించేవాడు. వయసు మీరినా అతడు పెండ్లి చేసుకోలేదు. ఒక పట్టణంలో ఈయన ప్రవర్తన చూసిన పత్రికా విలేఖరులు ఆయనను చుట్టుముట్టి ప్రశ్నల వర్షం కురిపించారు. అందుకు ఆయన చెప్పిన సమాధానం ఏమంటే –

“నేను చాలాకాలం రాముని వేషం వేయటంవల్ల అట్టి గుణకర్మ స్వభావాలే నాలో బలపడ్డాయి. అందుచే ఈవిధంగా మునిగా జీవిస్తున్నాను” అన్నాడు. మరి, పెండ్లి ఎందుకు చేసుకోలేదు? అని అడిగారు. ‘సీత వంటి కన్య దొరికితే తప్పక పెండ్లి చేసుకుంటాను. కాని, నాకింతవరకు అట్టి కన్య కనబడలేదు’ అన్నాడట. అప్పటి దినపత్రికలన్నీ ఆ విషయాన్ని ప్రచురించి ప్రపంచాన్ని ఆశ్చర్యపరిచాయి. ఇది ఎంత గొప్ప ఆదర్శమో చూడండి. దంపతులంటే సీతారాములవలె కష్టసుఖాలన్నిటిలో కలిసి ఉండాలి. అందుకనే “ప్రతీ ఇంటా వాల్మీకి రామాయణం పఠిస్తూ ఉండాలి. ఆవిధంగా భార్యాభర్తలు, తండ్రీకొడుకులు, అన్నదమ్ములు, వదినా మరుదులు ఉండటానికి ప్రయత్నించాలంటారు పెద్దలు. అస్తు – మనం ఆ విధంగానే చేద్దాం.

పై కారణాలచేతనే ఆర్య విద్వాంసులు రామకృష్ణుల జన్మదినాలు జరుపుకునేటట్లే సీతామాతా జన్మదినం కూడా జరుపుకోవాలని “ఆర్య పర్వ పద్ధతి”లో చేర్చారు. ఆ దినం (ఫాల్గుణ బ. అష్టమినాడు) బృహత్ యజ్ఞవిధిని జరిపి చివరగా

ఈ క్రింది వేదమంత్రాలతో విశేష ఆహుతులివ్వాలని నిర్దేశించారు. ఆ మంత్రాల అర్థం సంక్షిప్తంగా తెలుసుకుందాము.

ఓం అక్ష్యౌ నౌ మధుసంకాశే అనీకం నౌ సమంజనమ్ ।
అన్తః కృణుష్వ మాం హృది మన ఇన్నౌ సహాసతి ॥ – అథర్వవేదం 7-36-1

భార్యాభర్తలమైన మా యిరువురి నేత్రాలు జ్ఞానదృష్టితో ప్రకాశించును గాక! మా యిద్దరి శారీరక బౌద్ధిక బలాలు చక్కగా వికసించును గాక! మా ఒండొరుల హృదయాలలో ఒకరినొకరము ప్రతిష్ఠించుకొందుము గాక! మా యిరువురి మనస్సులు ఒకటగును గాక! (మా మనో వాక్కాయాలు ఒకటగును గాక – అని భావం.)

ఓం అభిత్వా మనుజాతేన దధామి మమ వాససా ।
యథాసౌ మమ కేవలో నాన్యాసాం కీర్తయశ్చన ॥ – అథర్వవేదం 7-37-1

ఆలోచనాపరుడవైన ఓపతి దేవా! నిన్ను నా వస్త్రంతో (చీరకొంగుతో) ముడివేసుకున్నాను. కనుక నీవు కేవలం నా వాడవే కావాలి. పరస్త్రీలను ధ్యానించవద్దు – వారిపట్ల మోహితుడవు కావద్దు.

పై రెండు మంత్రాల తరువాత 'స్వాహా' కారం పలికి ఆహుతులివ్వాలి. అనంతరం ఆదర్శ దాంపత్యం గురించిన భజనలు, ఉపన్యాసాలు చెప్పుకోవచ్చు.

ఈవిధంగా మన పర్వాలను (పండుగలను) జ్ఞాన పూర్వకంగా జరుపుకుంటే మన సంస్కృతీ సభ్యతలు బలపడతాయి. లేకుంటే పాశ్చాత్య నాగరికతా ప్రవాహంలో కొట్టుకుపోయి కౌటుంబిక జీవితం అస్తవ్యస్తమౌతుంది. తస్మాత్ జాగ్రత్త !!

కాలే వర్షతు పర్జన్యః

పృథివీ సస్యశాలినీ

లోకోఽయం క్షోభరహితః

సజ్జనాః సంతు నిర్భయాః.

"సీతాష్టమీ" "జానకీ జయంతి"

ప్రతి సంవత్సరము ఫాల్గుణ బ॥ 8 సద్గుణ సంపన్నురాలైన సీతాదేవి యొక్క జన్మదినము – నారీమణులచే నయ్యదొక ఐతిహాసిక పర్వముగా నొనర్పబడుచున్నది.

తత్వజ్ఞాన సంపన్నుడైన జనక మహారాజుగారి పుత్రికయు, అయోధ్యా రాజ్యాధిపతి శ్రీరాముని ధర్మపత్నియునై యున్నను ఘోర కష్టముల భరించుచు, శీలమును, ధర్మమును, మనసా, వాచా, కర్మణా పాలించి ప్రపంచమున నారీమణులలో శిరోమణిగ ప్రసిద్ధి గాంచినందున ఆమె జన్మదినమొక పర్వముగా జరుపబడుచున్నది. ఎందుకన్న ఆ దేవి స్త్రీ జాతి గౌరవమును ఆదర్శప్రాయముగ కాపాడినందున అన్య స్త్రీ సమాజ మా పవిత్ర జీవితమును పాటించి అట్లనుకరించుటకుగాను ఆమె జన్మదిన మొక పర్వరూపమున జరుపుట మిగుల అవసరమన నొప్పును. ఆరోజు స్త్రీలందరు నొకరి నొకరు పసుపుకుంకుమాదుల నిచ్చి ఆమె జీవిత చరిత్రను వినుటయు, అట్లే సామాన్య ప్రకరణస్థ సమస్త అగ్ని హోత్రాది క్రియ లొనర్చి క్రింద వ్రాయబడిన రెండు మంత్రములతో 2 విశేషాహుతుల నిచ్చి యజ్ఞమును ముగించవలెను.

విశేషాహుతుల మంత్రములు

అక్ష్యౌ నౌమధు సంకాశే అనీకంనౌ సమంజసమ్ ।
అన్తః కృణుష్వ మాంహృది మన ఇన్నౌ సహాసతి ॥1॥
అభిదత్వా మనుజాతేన ధామి మమ వాససా ।
యథాసో మమ కేవలో నాన్యాసాం కీర్త యశ్చన ॥2॥

